

סג
יפד

שי

בית התינוקות

על התל

25 ינואר 1969

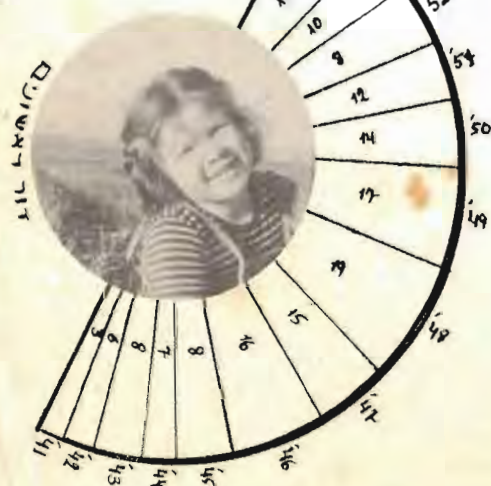
קבוצת חצוד

א שבת תשכ"ט

פר פֿענעם נעבילאה ...

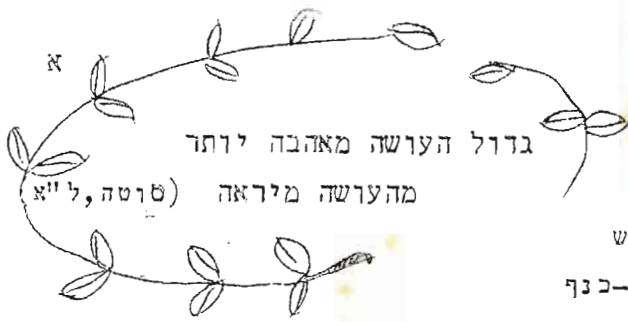
אָשֶׁל - מֵאֵרֶת - דָּר רַבִּיעִי

הערות:

- י. המספרים מחוץ למעגל - השנה.
- ii. " בתוך המעגל - מספר הילדים.
- iii. לכל מעגל קנה-מידה משלו.

שיח מטפלות

גדול העושה מאהבה יותר

מהעושה מיראה (טוטה, ל"א)

- צבעיו העליזים של בית התינוקות החדש

קורצים אלינו ומפחים אותנו לחטוף כמה מילות-כנף

מפי "המכהנות בקודש" - נחקצו מטפלות בית-התינוקות מכל הדורות והשיחו ברגיעה :

שולמית - כל חבר הפוגש אותי אומר לי - הייתי בארמון שלך , ביה"כ ל שלך ,

פירושו של דבר , שזוהי הרגשת החברים הגאה - בכל תגובה כזו אני חשה

את התרשמות החברים , שאכן זה שינוי גדול , עלינו ברמת הדיבור ובכל זאת מוצאים לנכון

הרבה חברים , לציין את אורחיו הטובה של בית התינוקות הישן ואומנם , זכור הוא לטובה .

אולם השינוי היה הכרחי - יצאנו מצפיפות של מעבר למותר - כאן מרחב , יפה , גדול .

והנה לפתע אין מרגישים את האנשים המסתובבים בבית , "כאילו" אין התינוקות בוכים

כלל .. יש כל כך הרבה פינות וכל העסוקים מתחלקים ביניהן .

יש לי הרושם , שתוכנית זו עונה על דרישות הילד והאם כמעט במלואן ואני רואה כבר

בעיני-רוחי את המעבר הרצוף והחלק לגיל המעבר של הגמולים לזחילה למרפסת , הצמודה

לכל חדר שינה . חדר-האמהות - הישג שאין דומה לו - את שבאה בגשם שוטף , ילדה

עדיין ישן והנה מצאה פינת-חמד רוגעת להרגע , לנות לחכות שיפקח עיניו - אני הייתי

מאושרת מזה . עדיין אי-אפשר לסכם את המעבר הוא מושלם , קשה עדיין לעכל זאת ..

הרגשתי, שהבית הזה האיר את עיני את כי את מרבית חשומת הלב הקדשנו ע"מ ליצור

חנאים לרווחתם של הילדים וההורים ופתות אולי , לנחיותה של המטפלת - זה עוד

יסתדר ..

נ ע מ י - אנחנו יצאנו ממש מתוך "צפוף , צפוף" לחור שטח "עצום" לפתע , כל הרעש

נבלע במרחב ולא מרגישים שמתהלכים בבית 10 אנשים (ובינתיים) ששה

חינוקות , וההרגשה היא נפלאה , למרות שעדיין איננו משתלטים על הכל , עם העבודה ,

עט עצמנו . האמהות מרגישות בדיוק כך את ההרגשה הנפלאה - אין 'לורחים' יותר מיד

ב - 4.00 עט התינוק יושבים כאן ואין מרגישים איך הזמן עובר , מסתדרים בפינות השונות

והן מלאות התפעלות ואושר .

ל י ל י - בתי אמרה - כמה זה נהדר בבית התינוקות - אינני מתכוונת לבית עצמו ,

אלא לאוירה שבו ההרגשה הטובה והביתית . . .

פ ר נ י - (נעמי מעירה : לפרני צריך לקנות סקטים ..) אני חושבת שלא ציינו

את הצד האסטטי , לדעתי זהו הדגש , נראה כקפיצה גדולה קדימה . קודם

לא היה חקציב , לא היה מקום ועתה נתנה התודמנות ליצור איזה שלמות בתוך יחידה

וזאת הודות לעקשנות של שולמית וזה חשוב , מייצגים אנשים כיצד הצליחו במיזוג

הזה של צורה וצבע , ואומנם הרבה התדיינו ואלו הן ההוצאות . ההתרשמות גדולה אצל כולם והוא הדבר שגם משפיע על האמהות וכל הבא לבית ... מבחינת עבודת המטפלת , גם קל יותר וגם קשה אולם לפחות מורגש כשמסדרים משהו במקום הנכון והסדר והנקיון מעודדים את ההתנהגות בהתאם לכך . דבר זה נותן ספוק רב למטפלת והנאה לאמהות .

י ע ל - אינני מסכימה לביטוי "רשלנות" לגבי הבית הישן . אומנם עם העיסוק בשיפוץ של הבית החדש חלה קצת הזנחה , אבל תמיד תמיד השתדלנו להתזיקו במצב טוב , חידשנו ריהוט , קישוט , לבוש כל ש.ל. שהועדות השונות יתנו את מועד בנית הבית החדש ..

ע ל י ז ה - אם כי אינני עובדת עכשיו בבית-החינוקות החדשתי מדבר מה, כאשר שמרתי השבוע . היה זה כעין חידוש בעיני לשמור בבית-החינוקות החדש , לעומת הבית הקודם , הריהו עולט שונה לחלוטין, אבל כעבור שעה קצרה חשתי כבר את הרציפות וההמשכיות של אותה הוח הביתיות בשלמותה , כפי שהיה שם

שולמית - עליזה , אני כמעט מאושרת לשמוע זאת ...

עליזה - כל הפאר הזה והיופי הזהירו ברגע הראשון , כאילו "אל-תגע-בי" , אבל הרגשה זו חלפה מהר מאד ...

שולמית - אמרתי , "מאושרת" , כי כל הזמן האחרון ליוותה אותי איזו מחשבה - הלואי ולא נחגעגע לבית הישן ואט את , רק כשומרת לילה , מבטאה הרגשה זו , הרי יחכן והצלחנו .. ולא טעינו ..

ל י ל י - דוקא מנקודת ראות של סבתא , רצוני להגיד , שבבית למטה , היה לי קשה לבלוע את הצפיפות , למרות שהוא דוקא היה בית שלי , של ילדי , בכל מקום שעמדתי , בזמן האחרון , כאילו הפרעתי למישהו . לכאן אני באה בכל יום בהרגשה נעימות - ואכן, הרוח המסורתית של הבית עברה גם הנה , למרות חששוני מן הפאר והחדש ...

י ע ל - הבקר הלכתי לעבודה בחרדות גדולות - כיצד אסחר עם כל החידושים, העגלות - אבל זה באמת תענוג והסתודותי לא רע ...

ר ת ל - אם מסכימו אתי , הרי שהרגע ההסטרתי , למעשה , איננו דוקא המעבר - עם כל היתרונות הגדולים והתשובים של בית החינוקות החדש - אלא הופעתו של הדור השלישי בקבוצנו , הוא השאור שבעיסה ... האם הצעירה כתוצר , שיצא מתחת אותן ידיים אמונות ואוהה סביבה חינוכית .. מה היא אומרת , כיצד היא מגיבה ?

י ע ל - אני אישית העמדתי עצמי במבחן כאשר עמדתי לקבל את הבנות והבנים

כהורים בבית-התינוקות, התרגשתי כאשר ידעתי לקראת מה אני הולכת, אני ראיתי והרגשתי שגם טוב להם ואני יכולה למצוא שפה משותפת עם האמהות, אותן שהיו בזמנו תינוקות שגידלתי, הרגישו די נוח.. אם כי השינוי והשונה בין האמהות של אז ואלו של היום, הרגש כחד ביותר. היום הן ספונטניות, יותר פתוחות, מבטאות יותר את הרגשותיהן. אנחנו התאמנו את עצמנו, תבענו מעצמנו הרבה - להיות בסדר עם החקן, הנוהל והנוהג, גם אם היו היתה קשה ומחוספסת, לעתים, בניגוד לכל מה שאנחנו יכולים להעלות על דעתנו כיום, אבל הזדהנו עם עקרונות התינוך הללו - חשתי בשובי וראיתם זאת לחיוב...

דחל - כוונתי היא, אם בא לידי ביטוי, מה שהוא מזכרון חוויתי של ימי הילדות אצל "ילדי טיפוחיך"?

י ע ל - זכרונות הם החל מגיל הרבה יותר מאוחר. מתינוקות, לרוב, הם סיפורי אמא, זכרונותיה היא מימי הטיפול בבית-התינוקות, וכך יכולה כל בת, במקרים שהאט שיחפה אותה בחוויותיה, לבוא עם רקע זכרונות כאלו ובהתאם לטיבם בא הביטוי. ובמקרים רבים זה בא לביטוי חד: - זה שלי! אני רוצה לטפל בילד שלי! אני רוצה להחליט ולקבוע, יחד עם קבלת העזרה ברצון, כמובן שזה קשור באישיותה של האם הצעירה, כיצד היא מבטאת זאת.

- זה עשרות שנים שאני באה לבית-הילדות לקבל את תינוקותינו הביתה וחמיד היה הדבר הראשון והחגיגי - שהאמהות העבירו לידי את התינוק, שאני אקח אותו. והנה כאן - בפעם הראשונה תייתי דבר שונה לחלוטין - ברגע שהוצאתי אותו מחדר הינוקים שמעתי אותה אומרת: "חני לי אותו!" - נחתי. והרגשתי את השובי במהות החוויה, שאני לא אקח לה את הילד. וכשהבנתי זאת, הדריכה אותי הבנה זו בכל התנהגותי בעתיד בבית התינוקות. הבינתי שהן נזקקות להרגשה של "שלי", שהמטפלת אינה גוזלת מהן את האפשרות להכריע, החשיבות להרגשה העצמאית.

=

פתאום הוטלתי

לאי שט

אי שט הוטלתי

ונקראתי אדם.

וגידלתי שער

וצימחתי גופי

קולי שר

הולכיכחני וגלי.

מחוך: 'לוחנתי המהובה'

לרבעה מוים

מבנה בית - התינוקות

"נקי וטהור ורך -

כן יפקח עיניו הילד -"

(טשרניחובסקי)

הפרובלמטיקה של תכנון מבנה בית-התינוקות
נעוצה בעובדה, שבמשך שנת החיים הראשונה
עובר התינוק התפתחות רבה מאד,
איך תקופה בחיי האדם, בה התפתחותו תהיה
כל כך מהפכנית כמו זו של השנה הראשונה.
הבעיה המיוחדת של תכנון המבנה עבור
גיל הילדות, קשורה, אם כן, בצרכים
המשתנים בקצב מהיר עם גידולו של התינוק
מהיונק ועד הגמול חוך שנה אחת.

שלוש הן הנקודות העקריות, שהבנין החדש מנסה לפתור:

א- הרחבת השטח - או הפחתת הצפיפות -

ב- הבטחת התנאים ההכרחיים לגמול -

ג- מניעת העברות מיותרות של הילדים בתוך בית-התינוקות.

אין ברצוני להדגיש יותר על המידה את השפעתם של התנאים החומריים על גורמי התינוק -
גישה חינוכית נכונה, יחס חם לתינוק וכבוד הדדי בין אם למטפלת - אם הם בסופו
של דבר תנאי התינוק העיקריים. אך איננו רשאים להתעלם מההקלה, שמבנה המתאים
ותנאים חומריים טובים יותר, מקלים על ביצוע טוב של הטיפול ואת התינוק בתחומי בית-
התינוקות. (א) הרחבת השטח לתינוק היחה מחויבת המציאות מסיבות שלהלן:
רמת הדיור של החברים וכלל בניני הציבור שלנו - עלתה בהרבה בשנים האחרונות. כיום
קשה יותר להשלים עם צפיפות ותיכון בבית-התינוקות, לאחר שההורים עצמם גרים בחדרים
מרווחים ונוחים (לא כן היה כאשר החברים גרו בצריפים ואילו ילדיהם זכו בבנינים
טובים, אף כי בתנאי צפיפות). אולם הנימוק העקרי הוא - חינוכי - חברתי - חינוכי.
אין חולקים כיום אצלנו בצורך בפניה שקטה לאמהות בזמן הטיפול בתינוק בבית-התינוקות.
הן זקוקות למידה מה של אינטימיות ונוחיות בזמן ההנקה - דבר, אשר חדר המשכן בחוכו
5 - 6 חינוקות - אינו יכול להבטיח בשום אופן. הצפיפות פוה פוה גמת
בהרגשתן הטובה של האמהות בבית. בתנאים אלה גורמת הצפיפות לאי נוחיות הקובעת
לא אחת את חופש התנהגותה של האם עם תינוקה.
ההורים יודעים, שהאמהות רואות בתקופה מאושרת זו זכיה, כשמזדמן
להן לשהות תקופה-מה בחדר מיוחד. ראוי היה גורם זה של "זכיה בתקופה מאושרת"
שניתן עליו את הדעת וננסה לפתור זאת, שלא על נון המקרה או ההזדמנות.

גם ה א ב משתתף כיום באורח פעיל יותר בטיפול בחינוך. ידוע גם ידוע, שהאבות הצעירים שלנו מעונינים מאד בטיפול זה. היה, איפא, הכרח לה- ביא דבר זה בחשבון, כשמדובר על מקום מרווח יותר על-יד מיטת הילד. אי-אפשר היה להתעלם מעובדת משפחתו הגדולה של החינוך בקיבוץ (סבא, סבתא, אחים ואחיות, דודים ודודות - שהם ילדי הקיבוץ), החובעת אף היא את זכותה לבקרו - אמנם, בחנאי שהביקורים ייעשו במידה גאוה. אם נסכים נקודה זו: החינוך עצמו, אמנם, אינו זקוק עד גיל 0.6-0.8 אלא לשטח מועט - אך דאגתנו, שהאם המטפלת בו והמשפחה הבאה לבקרו ירגישו עצמם בנוח, במידה שתנאי חיינו הכלליים מרשים זאת - מצויקה הרהבת השטח.

(ב) אך מהרגע בו מתחיל החינוך לזחול משתנים פני השטח. ההורים מפתחים, אמנם, את שהותם בבית-ההינוקות, אך כעת תופש הגמול את המקום - הוא זוחל ופוצץ לגלות את העולם, אלא, שאפשרות זו מפתחה אותו בינתיים והוא זקוק לאפשרויות בלתי מופרעות להגיע אל המטפלת כל אימת שירצה. עובדה היא שילדים בגיל זה אינם מוכנים להיות לבדם בחדר, אלא יחד עם המטפלת. מי לא ראה - גמולים עומדים ליד הגדר וחובעים במפגיע את הורכחותה של המטפלת, או כל אדם מבוגר? כל מטפלת שהתנסתה בכך יודעת כמה פשוט הדבר וטוב לילדים בגיל זה כשניתן להכנס ולצאת באופן חופשי לחדר. הם יבואו מדי פעם להורכת בנדיבותה של המטפלת (העסוקה בינתיים בעבודה אחרת) ו... יחזרו בשקט לעיסוקיהם. הדלתות המתאימות, הקשר עם החדר בכל אופן, יש בהם תשובה על בעיית הצמיחה והגדלה של היונק לקראת הגמול בחור הבית עצמו.

(ג) בבית שלנו שני אנשים שווים. בזה אנו חוסכים העברת הילדים מאגף לאגף. עצם מבנה החינוך שלנו גורם לכך שילדינו עוברים כל כמה שנים לבית אחר-מבית-ההינוקות - לפעוטון, לגנון, לגן, לכיתות וכו'. לא כל העברה היא שלילית, אם כי כל נדידה דורשת מהילדים מאמצי הסתגלות לחגאים

חדשים וזמן ואנרגיה רבים מתבזבזים לצורך זה. אולם, כאשר עוברים מהפעוטון לגן או מהגן לכיתה, הרי יש בכך כעין בזבז "שגורבי" - הילדים עוברים לחגאים החדשים מיס יותר את צרכי התפתחותם. הם חיים במשך שנים מספיק מקום אחד, כך שפועל הזמן

הדרוש להסתגלות לסביבה החדשה מהווה אחוז קטן בלבד ביחס לזמן שהותם בבית החדש. אך לא כך בביחס הראשון - שם לא היתה הצדקה שינדדו כל כמה חודשים מחדר לחדר. ביחבנו החדש פוחר, כאמור, שאלה זו בקלות; ע"י היותו מורכב משני אגפים שווים - בחוף כל אגף נחונים כבר התנאים ליונק ולגמול כאחד ואיך צורך בהעברות. - לכל שישה תינוקות 2 תדרי-שינה מרווחים, חדר-עבודה גדול, חדר-כניסה, שירותים וחדר-אממה. מרפסות לכל כיווני הרוחות (מזרח, צפון, דרום) , תצורות וכו'.

המחסן משותף לשני האגפים.

חדר - האמהות הוא כעין זכיה מיוחדת - חלומנו מאז. אפשרות לאם לבנות, להתבודד מעט בשעת הצורך. נדמנ לנו, שענינו בחוכנית זו על מירב הבעיות בתחום זה, שהיו ידועות לנו עד היום.

וכעין קוריוז, חשמש לנו, אולי, רשימה (בעל-החל) משנת 1950, בה פרשנו את דרישתנו לשיפוץ בית-התינוקות, לתוספת חדר, חדר בידוד וחדר הלבשה לאמהות - כל זה רשום כתביעה להשקעה בסכום של 1,500 ל"י. ובית התינוקות החדש של 9 - 1968 כמה עולה?

ש ו ל מ י ח

/ המשך מע' 3 /

- נעמי, אח, כאם וכמטפלת צעירה כאחד, כיצד את רואה את בית התינוקות?

- נעמי - כשניכנסתי לעבודה כמטפלת עוד לא היה לי תינוק (מישהו: בפותנציה) ... אבל אני יסלה להעיד, שאלה שני עולמות שונים ונפרדים. ובגלל שידעתי קצת לא חרדתי ולא חששתי פחות מאמהות אחרות, לא הסתדרתי יותר מכן ולא הייתי זקוקה פחות למטפלת מאמהות אחרות - הייתי בדיוק כמו כולן - את כל הידיעות שלי שמתי בצד ..

- היכולה את לשאול את עצמך - האם קיימת כל שהיא השלכה מצורת הטיפול שניתן לבחור לזה שאח מעניקה לתינוקות אחרים?

- נעמי - בהחלט לא! אני חושבת כך עכ"פ אני עובדת על עצמי בכיוון זה.

- פ ר נ י - דוקא לגבי התוויה הזו יש לי סיפור על השבוע האחרון. היה גשם ונזכרתי כמה אהבנו לבוא לבית-התינוקות .. לא היו לנו חגורים בחדרים, היה קצ' ופה היה המקום היחידי החם והנועים ואתה האמהות הצעירות ציינה שאמנם סיפרו להן זאת, אבל גם עכשיו הן ממשיכות לוצות לשבת בבית-התינוקות. ז. א. שיש איזה המשכיות להרגשה זו "הרגשת בית".

אולי תהיה זו שאלה תיאורטית - מה באמת מתרשם החינוך בתפאורת הסביבה?

נ ע מ י - אני כבר יכולה להגיד שחינוך אחד, ל, פחות, מתרשם מתמונת מירן (צחוק .. צחוק ..)

י ע ל - חינוך מתרשם מהכל, מצבע, צליל, אורה ...

י ת ה - אני חושבת שהדבר החשוב הוא, כי חלו שנויים - את קודם חיו החינוכות בתוך חלל שכולו קירות לבנים, הרי עכשיו הוסיפו להם חיים - ויותר מה שמשפיע זה "ההכל ביתר" - יותר מקום, יותר שקט, צבעים רוגעים ובעיניים, אהיל-עליו. יש כבר בסיונות שנתקרו על ילדים שחיו בעולם חסר צבעים, כמה היה זל עולמם, לעומת זאת סביבה של בית צבעוני, נותן גם הנאה וגם מעורר לפעילות.

ע ל י ז ה - בתדרנו תמונה של מירן ומאז גיל צעיר ביותר של רדי הסתכל והתרשם ממנה ועד היום מוצא בה בכל פעם דברים אחרים - מסתבר שמי י ר ו מחאים מאד לילדים ...

שולמית - עובדה שקנינו שתי תמונות של הצייר הזה.

- האם אין הפרזה בצעוניות, ולעתים גם מביאה לטשטוש העקר ?

ר ו ת - קצירי - אבל כאן לא מורגש בכלל הצעוניות - זה שלל צבעים מאד מגוון ומחמזג יפה מאד.

- י ע ל - המקום היחידי שיש בו גודש של צבעים הוא חדר-האמהות.

נ ע מ י - אבל כבר ציינו לחיוב שזה חדר קטן, נפרד, שקט.

ש ו ל מ י ת - אבל כל הטוב הזה עלול להפוך לרועץ, אם לא ידעו לשמור על כך.

א נ י מ ע ו נ י נ ת ב ה ו ל ט ש ד ב ר י ט א ל ה י ת פ י ס מ ו ב ר ב י מ

הבית הזה בנוי בשני מסלולים - אחד לילדים ואחד למבוגרים. למבוגרים קיים חדר-הכניסה לכל אגף לחוד. אבל לילדים יש הרבה דלתות ולשעת הצורך המתאימה תפתחנה. ואם המבוגרים לא יכבדו מטרות אלו וישתמשו בדלתות שלא לצורך - הרי כל טרחתנו עלה בתוהו.

אם דלתות המרפסות תפתחנה שלא בזמן הרי יהפכו חדר-השינה של הילדים לחדרי מעבר וזה יסלק כל הישב ראוי בשעה שאותם חינוכות יהיו לגמולים ויצאו לחול אל עולמם הרחב. אני פונה בזאת אל האבות ואל האמהות של היום ושל מחר שידעו לכבד את המחשבה שהושקעה בחינוך זה.

- שאלתי עכשיו מופנית לכלל המטפ-לות : בתוך מערכת החינוך הכל-ליה עומד לו בית-החינוכות כרשנת מיוחדת "מקדש מעט", זוהי התרשמותי אני ורדאי שיש בעבודה בו משהו אחר וטובה ומוטף יותר מאשר במוסדות אחרים של החינוך המשותף, ומה הם ?

ר ו ת ק' - אחת הסיבות היא העבודה בצוות, המטפלת בגיל הרך עובדת לבדה, כל האחריות עליה.

ל י ל י - האחריות היא כבדה ולכן טוב שהיא מתחלקת בין מספר מטפלות, אבל גם ה"גיל" של החינוך יותר "נחת", בו ניתן לך במידה רבה "להשתלט" על הילד. לא כך בגיל הרך והלאה .. וכן נדמה לי, שהתברר רוצות לעתים לתיות מחדש את תווית האמהות ..

מ ר ס ל - כל אחד עבד בצורה אחרת, אחי משך הבית כפי שהוא-החמימות שבו - לאחר שלא גידלתי שם את ילדי - רציתי להכירו.

פ ר נ י - נוסף לרדאי לילי, הרי זה יצור קטן ואפשר לחת לו את המכסימום והר א מ ק ב ל .. אותו. בגיל גבוה יותר יש צורך לפעול גם עם השכל ולא רק עם הרגש. לנו לא יהיו ילדים רבים - ולכן זוהי הזדמנות לחת ביטוי לרגש האמהי מדי חזרה לעבודה בבית זה.

ע ל י ז ה - אני חושבת, שהחביעות שעומדת בתן המטפלת בגיל הרך, הן קשות מאד. אין זה אומר, שבגיל חינוכות אין תביעות טעליות לענות, אלא שבגיל הרך עובדת המטפלת כל היום אך ורק עם ילדים ויש לעתים הרגשם ביותק מעולם המבוגרים - עכ"פ לגבי קבע רבו זה במחידת העבודה בבית-החינוכות.

דבר נוסף שרציתי לציין - שהמעבר מבית-החינוקות לגיל-הרך הוא חד מדי, לדעתי, וזה אמור לא רק לגבי המבנה, אלא גם יחסן של העובדות; ברבע המע-ללביית אחר מורגש השנוי, אם כי זה אותו הילד ואותה המטפלת ובכל זאת היא מרגישה, לפתע, כ"יתומה" ברגע שעזבה את בית-החינו-קות. לדעתי, יש לתת את הדעת על דבר זה - אין לי ספק שעל הילד להנחק מהקן החם שלו, אבל אין זה צריך להעשות בצורה כ"כ חדה ..

י ע ל - השתממו לשמוע - וזאת לאחר סיו-רים ברחבי התנועה הקבוצית - יש הרבה אמתות ובתי-חינוקות הנושמים לרווחת ביום בו החינוק עובר ונכנס לבית של קבוצת פעוטים ואז - יש לו מטפלת, יש מטגרת. בבית-החינוקות זו עבודה של סרט-נע, אין זו יציבות, ולא קביעות, זה הכל לקראת ... אם כי נכונים הם דברי עליזה ..

י פ ה - מצב זה אינו אופייני לגבי בית-חינוקות שלנו, כי אצלנו כבר בבית-החינוקות מצמידים מטפלת לקבוצה. ... נכון שיש מעבר, אבל נדמה לי שהמע-בר קשה יותר לאם מאשר לילדי, ובכל-זאת יש לדאוג שבשד המעבר הזה יהיה יותר קל, הבית הוא פתאום אחר ולכן יש לדאוג לבי-תם בפעוטות ..

מ ר ס ל - ובאמת, בזמנו, פחדתי מאוד מעבר שדברה עליו עליזה. אבל במקרה שלנו, החינוקות עזבו אותנו (עברו לבית החדש - ולפתע הרגשנו שרוות לנו).

ש ו ל מ י ת - מענין שלא כל האמהות הרגישו כך, גם במקרה זה. היו כמה אמהות שהרגישו כאילו עזבון ..אני אפילו הייתי עדיין שם .. ועד אשר הבאתי זאת לתודעתן, שהרי שום דבר לא השתנה לגבי הילד, שמושגיו על קיומם של יתו-החינוקות באגף השני היו קלושים ביותר ..

- ואשר לשאלת האחרונה : אם לגעת גם באספקט הכלכלי ובניה, שלמרות אורח החיים שלנו השיתופי, חינוכנו יקר - האם ניתן לסכם ששיטת החינוך המשותף בגיל החינוקות מצויקת או עצמה מהיותה לטובתן ולצמיחתן התקינה של הילד ?

ע ל י ז ה - לדעתי אין מקום לתליקת הראשון

של השאלה - כמו שבשטח שטח, לא כל שכן בשטח החינוך, לא הגוונים הכלכלי הוא השוקל כגורם קובע, אין נחנך את ילדינו .

ש ו ל מ י ת - אני רוצה להגיד לכם איך אני חושבת שהוא

טוב לגיל הינקות. החינוך המשותף טוב לקיבוץ. הוא מתאים לצורת החיים שלנו. חשבתי על כך הרבה - אי אפשר להחאים שיטת חינוך ממקום אחר לחברה שחיה באורח חיים שונה לחלוטין .

הבעיה שלנו היא, שהקבוץ היא חברה וולונטרית ואין האנשים תינים זה חוך הרגשת גוויליות, ופעמים רבות גובעים בקיעים בהרגלת החיים בקבוץ.

זה לא יעזור אם נעיר הרבה - האדם צריך לעבוד על עצמו - חברים ההולכים להקים משפחה-בית - עליהם לתיות זאת מתוך הכרעה עצמית.

זו בדיקת השאלה הלורה אותי עכשיו - לא נוכל לסבול את הסתירה שבין דמת הדיוור של החבונים ושל הילדים - הנה החילוננו לישוב סתירה זו בבנית בית-החינוקות וזאת נהיה חייבים לעשות ביתר בתי הילדים - אחרת לא יוכל להיות קבוץ - קבוץ הוא דבר י ק ר, לקבוץ יש, אמנם, כוח ייצור עצום, אבל גם הוצאותיו בהתאם .

י ע ל - אם זה טוב לחינוק ? אני מזדהה עם דברי ההקדמה של שולמית - לחינוק טוב כשלהורים טוב ושלמים עם דרך החיים שלהם. כשבאד אלי בשאלות אישיות, על עזיבה מעבר וכד', חמיד אמרתי - עליכם קודם כל להחליט במשותף היכן רצונכם לחיות ולא היכן טוב יותר לחינוק .

אני חושבת שבדפוסים אליהם הגיע כיום החינוך המשותף, נדמה לי שאין בעולם אם היכולה לתת לחינוק בגיל הרך כ"כ הרבה, חוך שקט וללא דאגה, כמו שזה ניתן היום אצלנו - למעשה הטיפול בידי האם, בודאי במלואו במחצית השנה הראשונה ועד לשנה וחצי היא הדמות הדומיננטית בשבילן. זמן זה ניתן לביסוס יחסיה עם ילדה .. ואם כל זה בהדרגה של מטפלת מנוסה בעלת ידע מקצועי, בתנאים נאותים וכלי הלחצים והבעיות המופיעות לעתים קרובות במשפחה - הרי בית החינוקות מנטרל את כל הקשיים ויוצר את הסביבה ההולמת לצרכיו, פיתוח הקשר הבסיסי של יחסי אה - ת י ב ו ק .

חברת הקיבוץ - כאם

ל כ ל מקצוע יש הכשרה
מ י מלמד אמהות בעולם ?

(אסתר קל)

כל אימת שאני באה לכתוב על בית התינוקות

אוחזת בי איזו מבוכה וזו באה , משום , שעל-אף

ידיעתנו עד כמה "חנאים" עוזרים לביצוע המשימות

(וחנאינו כה שופרו בבית החדש) , עד כמה חשוב הכלי המתאים ברגע המתאים - על-אף

זאת אני גם יודעת , כי עיקר הצלחתו של החינוך טמון ביחס ההורים לילדיהם , ביחס

החברה להורות ולילד ויחס ההורים לסביבתם .

כ ל א מ מ ס ר ג ל ת ל מ ל א ת ת פ ק י ד ה

בשנה הראשונה - הטיפול ^{ואמה} גורלי לגבי הילד . יחסים טובים בינו לבין אמו בשנת חייו

הראשונה הם יסוד לבטחונו הבסיסי וליציבותו הנפשית . אף יותר מזה - הם מהווים יסוד

להתפתחות התקינה של אישיותו והכשרתו לחיים .

לאט כל הסגולות לתת לחינוך מזון וחוט , אהבה וגירויים אחרים הדרושים להתפתחותו .

אמת ישנה היא , אמנם , שטיב היחסים בין אם וילד אינם נקבעים על פי כמות הטיפול

בלבד , קשר רגשי קרוב נוצר , אולי , דוקא הודות לנסיון הקצוב , החוזר על עצמו -

שהאם באה , הולכת ובאה . יתר על-כן , נסיון זה מתגבש לאתר זמן , למחשבה מופשטת

("האם קיימת , גם אם היא אינה על-ידי ברגע זה") . איכות היחס , החוכן הרגשי הנוצק

הנך כדי הטיפול האימהי הוא הוא היסוד להתפתחותו העתידה של החינוך .

ה א מ ר ה מ ט פ ל ת

ה א מ ר ה ת רב בה הרובע והאושר - אך

גם עמוסה היא לבטים וחילופי-דרך .

בית התינוקות הוא בית ל א מ ולחינוך

זהו בית למשפחה כולה , לה שותפה המטפלת

עם נסיונה הטפציפי . מטרת המטפלת היא

כיום ש ה א מ תצליח בחפקידה האימהי

בדרך המיוחדת לה ואין פירוש של דבר

שהאם איננה זקוקה לעזרתנו . מטפלות

התינוקות פיתחו לרוב חוש מיוחד והן

מרגישות מתי עזותן נדרשת יותר ומתי פתור

אולם עזרה לאם אין פירושה לפשור אותה

מדאגה , מהחמודדות במצבים פתוח נעימים

בגידול החינוך - האם לומדת להיות עם

ילדה במצבים טובים כבמצבים קשים .

לא רק המטפלת עוזרת , גם קבוצת האמהות

יכולה לתת חמיכה וחיוך לאם בלבטיה .

אמהות טובה, בשלה, על אף הקשיים, נותנת סיפוק עמוק לחיי האשה הצעירה ואף ליותר בוגרת.

כל דור כותב את "מסחר" שלו - דור האמהות הותיק (הסבתות של היום) עמדו ב"מסחר" דורן, חנאי תיט קשים, פרידות ארוכות מהאבות, פלוגות-עבודה, נקודות-הצטרפות ועוד. והנה "מסחר" דור האמהות הצעירות - מעוגנת ודאי לא מעט במלחמת ששת הימים, במילואים הארוכים של האבות ובחיפושיה אחר מימוש עצמי כאדם, כאישה וכאם וכחברת קיבוץ.

אין סתירה אמהות וקיבוץ

גם סיפוק בעבודה, בפעילות, התקדמות אישית, הרחבת אופקים של האם, משפיעים על האיזון בטיפול בחינוכה. אם חברות הקיבוץ לא תצאנה ענין בחייהן מחוץ לחינוך הן עלולות לטפל בו חוץ הצמדות יתרה; וטיפול בחינוך - כמקור סיפוק וענין עקריים או בלעדיים - הרי הם לדעת הילד.

בה במידה שנטפח את הרגישות של האם לצרכי חינוכה כן נקטיב לצרכיה היא. אין גיגור יסודי בין דרישות החברה מן האם ובין דרישות החינוך - לעתים קרובות עומדות גם חברות המעונינות בעבודתן ובמקצוען, בפני הדילמה - דרישות העבודה מול הטיפול בילד. - חשוב לעזור לאם למלא תפקידה במצפון נקי כלפי הילד - חוץ היאור מירבי בין צרכי העבודה וצרכי החינוך.

ההורות והקיבוץ

לכל חברה, חרבות משלה, מוסכמות משלה ואין כל פרט שואל את עצמו/אם זה טוב או רע, הוא משתל כמיטב יכולתו להתאים את עצמו לנהוגיות האובייקטיביות. אצלנו - לא כך. הקבוץ חברה וולונטרית ושונה מאד במהותה מכל חברה אחרת. כל דור אצלנו שואל מחדש - "האם זה טוב?" "ובשביל מה זה טוב?" לדידי אין השאלה - האם החינוך המשותף הוא טוב - כי אין לי ספק שכן הוא. יתכן חינוך לא משותף. השאלה נראית לי יותר - "קיבוץ - כן או לא?" הרגשות, הדעות והלבטים בתחום ההשתייכות השורשית ובטוחה לקיבוץ יכולים להביא לשיפור דרכי החינוך בקיבוץ - כמו בכל תחום אחר. הקושי הוא יותר גורל, כשמאחורי הלבטים החינוכיים מקנן הספק (האיש) - כנ"ל. אני מדגישה נקודה זו, משום שאין תחום שמסקף יותר את בעיור האדם כלפי עצמו וכלפי חברתו - כתחום החינוך. אנתנו שונים מכל חברה אחרת במובנים רבים - יש אומרים (חוקרים בעלי-טעם) שיציבות ההוריה והרגשת הבטחון בהם מצד הילדים, נרכשת בחינוך המשותף אולי יורק הודות לאותו ריחמוס חיים החוזר על עצמו בעקביות יום-יום ע"י הפגישה בשעות הבילוי והנחיתה האיתנות המתחייבת ממנה.

יש לי בטחון מלא בכך, שבכוחם של חיי קבוץ לאפשר הורות ואימהות מאושרות וטובות - משום שזו מציאות חיים המטפחת את ילדיה ואת עתידה. ההתפתחות בדרכי הטיפול האימהי, היא ממילא מכורח החיים, מההתפתחות המדעית ויישומה בחינוך.

אם גם הרגשות גם רעיונות והשקפות מתורגמים לדפוסי חיים ונוהגים - הרי מעיד חקן האימהות שלנו על כך, שכחברתנו ישנה הערכה רבה לאימהות ולינקות - האם בקיבוץ זוכה ליתוס של כבוד - מזמן העבודה ניתנת לה תקופה ארוכה לטיפול בילדה.

גם בניה בית-החינוכות - ההיכל היפה שלנו היום - הוא הוכחה לערך שהקיבוץ מיתס לחינוך ילדיו. (על הורמחט הרבה בטיפוח דמות האם של האב, האחים, הסבתות, הסבים ועוד, בהזמנות הבאה. הסליחת עמכם.)

דפעות ואור

גלי - יד מן

3

מאי
1947

... היום הטמנתי
שלו קבל מיטה
- מיטתה, בארגז נראת
לי הרבה יותר "בן-אדם".
במיטה - רחמנות - ממש
הולך לאיבוד.
פתאום, כזה מין קטנצ'יק
... המטפלות אמרו, שבהחלט
מוכרח כבר מיטה, כי
הארגז היה "מלא-מלא"
בו, יש חשש רציני
שהתפוחים יתפרקו לילה
אחד. אמנם, זה
חגיגי

10
מאי
1947

מאד.
מיטה גדולה
כזאת עומדת רק
לדווח וכל-כולה לבנה
(האם הדיקט לא מכאיב לו ?)
הנה רגשות טפשיים של אמא...
... היום קבל מקלחת קרה
ראשונה ויפלא - לא הגיב כלל
... לי נהיה קר !
אבל הייתי כבר שמחה לצבב ולשפשף
את גופי האדום - מסכן !
... דוד, צווק עלי, אבל לא
מוכן להכניס אותו מתחת לברד -
רק בוחן הרבה עצות -
ופה - מבטח של יעל בהחלט
עוזר לי.

אביב

חשב"ט

... הרגשתי שאה סומכת עלי
והדבר עזר הרבה להפיג את רגש אי-
הבטחון.
יחד עם זאת, חשתי היטב בתשומת-
הלב שהקדשה לבחי וגם לי. בסופו
של דבר, בדמתי לי שאין דבר-מה חשוב
לכל אדם "אצורה" מאשר הרגשת הבטחון
שילדה גמצא בידים טובות, גם כשהיא
לא על-ידו.

... ועוד דבר אני זוכרת היטב - את
ראשית "הגמילה" שלי. היה זה כאשר
גולדו התאומים. התקופה ההיא
עברתי ממש
משבר

בזעזע-אנפין. תזרחי עם הבח
מהאיזולציה ולפחע, כבר לא אני ודחי
המוכח העניינים, אלא התאומים על כל
שלל הבעיות המיוחדות הכרוכות בטפול
בהם.
כמובן שהבנתי וגם "סלחתי", אך
את התגובה הראשונית זוכרת אני
היטב.
ומאז החליף הגמילה נמשך ובסופו של
דבר גם השלמתי עם "הגירוש מגן-
העוז", כלומר - המעבר לאגף השני
למדתי ממך לא לדאוג מדי לעתיד.
ראיתי במד-יני כנצד כוחות הילד
צומחים וראיתי, שבבוא העת הוא
מתאים ומסוגל לשנוי הבא באורח-
חיי.

דוד דוד ודורש

מה אומר ים - סביט :

- איך זה להיות סבא ?

- נתמד מאד , נתמד מאד - אומר אריה ג' - בעים להרגיש , שבהולדת הנכד בקבוץ , יש בו משום סמל של המשכיות : מיציבות . פרט לחויה הרגשית

כל אדם - לכו
ישאב

חוס מאם - ואור
מאב .

(ח . רייכמן - פחגמיט)

אישית , הרי בזה העקר . ומה עוד - שזה מרחיב את חוג המשפחה והמפגש המשפחתי מתעשר .

- הרגשה מוזרה להיות סבא - אומר יואל - אם רוצים לשמור על דמוי בציבור , הוא צריך להתעלם מהתידושים ואל לו להתעניין יותר באופנת ה"מיני" - זה עלול להוריד מהדמוי שלו .

- האם מרגיש אתה את עצמך יותר זקן ?

- בהחלט לא ! וזאת מכמה טעמים : (א) לו יכולתי ליעץ לכולם , הייתי מיעץ למבוע את הפער בין צעיר הבנים לבין הנכד , כי כך אתה ממשיך בחפקיד ה"אב" יזוחר מאשר כ"סבא" . זאת מיעץ אריה .

- איני חושב שהרגשה זקנה היא תוצאה של שינוי סטטוס - יכול אדם צעיר להרגיש זקן ולהיפך . לסבא שאין לו ילד צעיר - כניסת הנכד עשויה לעורר רענונות והרגשת צעירות חדשה עם הצורך לשחק עם הקטן .

- יואל - כאשר נעשים לסבים , לא חדלים להיות בטר ודט וכאן עלולים להכנס לקונפליקט גדול - אין לי טענות ל י ע ל , אבל העתוי - לו היה נולד לפני או בעוד 5 שנים ? - ברצינות - הוא ילד תמוד מאד . מעובדה שאין לך אחריות ורק נחנה מורידה מן ההנאה , צריך להתרגל , כי כל השנים הורגלנו להפיק הנאה תוך אחריות לגידול הילדים .

- האם יש לך מספיק זמן לבלות אתו ?

א' - זה מתבצע באותם המפגשים המשפחתיים בשעות הבלוי , פעמיים בשבוע בערך , וכן שאנו מבקרים אצלם לעתים . כשההורים נוסעים מבליים אתם ללא בעיות - כך נוצר קשר משפחתי מגיל צעיר ביותר וזה טבעי ואין צורך להלעיט את הנכד בעודף אהבה ובטיפול , כשם שזה קורה לעתים במשפחות בין טבים לנכדים , כאשר המפגש נערך לעתים וחוקות בלבד וכאילו דורש "פיצוי" .

שמעון פקידים
חינוך

- האם מגיעות לסבא שעות ?

- א ר י ה - לא , רק לאלה שנכדיהם מחוץ לבית .

- האם אתה מקבא בבן ?

- א ר י ה - לא . להיפך , בעים לראות את הטיפול הטוב של ההורים הצעירים בילדם ואת השוני בגישה , לעומת העקרונות הנוקשים שהדריכו אותנו בתקופת האבהות הראשונה וגם ביתר השלבים . לשאלה כזו יש משמעות אולי , כשהנכד בגיל יותר מבוגר .. נראה לי , שבמידה ויש קונפליקטים בגיל צעיר בין הורים וילדיהם , הרי בחלקם בעלמים הם כשהם זבנים בעשים להורים . במיוחד כשהיחסים מבוססים על קשר תופשי ולא על קודקס של חובות והתחייבויות הדדיות , אלא מחוץ יחסי הורים-וילדים וחבורות משותפת בקיבוץ .

- י ו א ל - אין כאן חפקיד שמטילים עלי , צריך לרקוט יחסים . חפקידי לעזור במידת הצורך ... אני מקווה שיהיה לו ת ו ש ה ו מ ו ו . הוא צוחק אלי גם כשאנני מטפר בדיחה ... נראה לי , שהטבת החנאים בבית-החנאות החדש יקשר יותר את ההורים ואז יהיה טוב יותר לילד . נדמה לי שגם בזמננו היה טוב ואם עשינו טעויות - למדו מכך במשך השנים .

ו מ ה ב פ י ה א ב ר ת ה צ ע י ר י מ

- האם אתה מרוצה שבנך גדל בבית-החינוקות ?

- שמואל ש' - באופן כללי כן , כי יש

בטחון רב בטיפול המסור ואני סומך

על הידע של המטפלות . המסגרת החינו-

כית של הקבוצה מוצאת-תן בעיני .

מפריע לי , שאני כאבא , רואה פחות מדי

את הילד ומשתתף פחות מדי בחינוכו .

כל שמרגע החודשים הראשונים לחייו של

שני עבדתי מחצית הזמן במשמרות אתה"צ

וביליתי אחר פחות מדי .

- האם תושב אתה שזוהי בעיה מיוחדת של חבר קיבוץ ?

- זאת אינה בעיה מיוחדת , להיפך - אני

יודע , שבעיר יש לבעית הפרנסה עדיפות

ראשונית וביילל העבודה מרלה , לפעמים תאב

- י ו א ב - ב ה ח ל ט מרוצה .

- י ו ר מ - מרוצה . תושב , שהטיפול

שניתן טוב ומסור .

- מרגיש שרואה מספיק את הילד ,

אבל במסגרת הזמן הניתנת , כי בשעות

אתה"צ אני מקדיש גם שעות ללמודים .

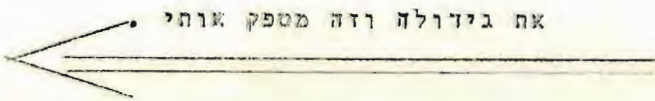
רצוי , שגם האב יבקר , לעתים אצל

החינוך בשעות הבוקר .

י ואב - לדעתי הזמן לביילוי הוא מספיק , אינו

תושב שזה בידור . אני מבלה אתה , רואה

את בידולה וזה מספק אותי .

מצידי אני מוכן לטפל בילדתי במידה
וזה מאפשר מנוחה נוספת לאם .

- י ו ר מ - במציאות הקיבוצית
אין אפשרות סבירה אחרת וטובה ממנה
מאשר בית-התינוקות המשותף .

מעט מאד עם התינוק שלו . אבל בקיבוץ
אני רוצה שיהיו תנאים אחרים ואפשר ליצור
אותם , שאבא יבלה עם תינוקו יותר .
למשל: אם האב עובד אתה"צ , יכול האב
לבלות עם ילדו כל הבוקר . בקיבוץ שעות
הבלוי הן קבועות . . .

- האם אי אפשר לבקר אצל התינוק במשך היום ?

- מאחר שתינוק ישן הרבה , אני משתדל
לבקר פעמים רבות יותר
לבילוי קצר יותר .

בבית התינוקות הישן הפריעה מאד
הצפיפות , אבל הורגש שנועה המכסימום
לשמירה ההרגשה הטובה .

- היאורטית כן , אבל אין זה מסודר .
- מ ר ו ע ?
- אפשר , אמנם , לבקר אבל בבית-התינוקות
יש סדר עבודה מסויים וכשמבקרים בשעות
בלתי מקובלות זה מפריע לסדר-היום של
הילד .

- האם היה נוח להכנס לבית-התינוקות , או לפעמים היה לך הרגשה שאחא מפריע?
- בכל שעה שבאתי היה נוח להכנס , אבל
בכל-זאת ידעתי , שאם באים שלא בשעות

"מפי הטף" מאת : ג ר ש ו

עליך , אמרה המטפלת , להיות מרוצה . לבת שלך אין פחד לילה . אך אין המט-
פלת יודעת כי לעומת זאת , לי יש "פחד-יום" . הם הופיעו אצלי מאז יום הוול-
דה , במיוחד הדאיגה אותי העובדה , כי תמיד הראו אותה לי כשהיא עטופה וארוזה
יפה , רק ראשה הקט הציץ מבעד לחיתוליה . - שמא משהו לא כשורה בגופה ? אולי
חסר לה משהו ? ואולי להפך - יש בה משהו מיותר , או גדול מהרגיל ? למה זה
בעצם סוגרים אותה תמיד ? - ניצלתי הזדמנות , כשאיש לא היה בבית-התינו-
קת וערכתי בויקה יסודית . הכל היה אצלה כשורה , סימטרי , לפי מידה , מתקבל
על הדעה . דבר זה הרגיע את רוחי , אך מבטי נפל על עיניה ונבהלתי : הן לא עק-
בו אחרי ! ומה יהיה אם בעוד כמה ימים יחברו שהיא לא רואה טוב ? או שאינה
מבחינה בין צבעים ?

שבוע ימים ליווה אותי פחד זה . עד שנחברתי שהיא רואה , נוכחתי שהיא מפנה
את עיניה אל בקבוק החלב , ימינה , שמאלה , מעלה ומטה . והכל בשקט ובשלווה ,
כדבר פשוט ומובן מאליו . נרגעתי . אך מה בדבר הזחילה ? התעשה היא זאת
כיתר הילדים ? או שמא יש בה נטיה מיוחדת וחמיד זחל באלכטון ? ואם זחל
כהוגן , שמא לא חלמו ללכת ? או לא חשמו בבוא הזמן ? או אולי לא יהיה לה
זכרון ולא תוכל לדבר ? ואני דוקא גורא רציני שדע לדבר . ולא סתם דבורים
אלא משהו מיוחד בעל טעם . כי אז ארוץ אל עורך העתון שלנו ואמסור כתבה למדור

המקובלות זה מפריע לסדרי העבודה.

- לאור **חרגשה** זו, האט לא התעורר אצלך הרהור, שלגדל את הילד בחדר זה יותר נוח?
- לא! אני חושב, שלו היה גדל בחדר **יואב** - לא! עכ"פ לא בקיבוץ, התנאים אינם
היה לי יותר קשה מכל תחינות, ביתור
מבחינה חינוכית

- האם סבלת מהצפיפות שהיתה בבית-התינוקות הישן?

- היה צפוף אבל נעים.

- בקרת בבית-התינוקות החדש? התרשמת ששם יותר נוח?

- כן. אבל, אין לי בן שם - הוא כבר 'לוגר'.

- בכלל בית-התינוקות הוא מקום נעים
החברה, טובה, צעירה ונחמדה. הבית
החדש עצמו, על אביזריו מהנה את העין,
הרוח טובה, ועוד ועוד..

מ ש א ל ת י : חדר - אבות מצוייד
ברדיו, עתונות ומשחקים ל א ב ו ת .
יותר דלחות פתוחות - !
לדעת יואב - האבות, פשוט, מקופחים
בדאגה. לכל דואגים אחרים.
?????

שלו "מפי-הטף"... החברים יקראו ויחפצלו. איזו חוכמה, איזה אומץ-לב, ומסי-
רות לעבודה, והישגים! ואמנם היא החלה לדבר, לראשונה מליט בודדות: אבא,
אמא, לך, בוא, פה. ציפיתי הלכה וגברה. התהלכתי לידה ובכיתי פנקס ועפרון.
והמאורע התחולל. באותו יום היא ניגשה אל סל הבובות והוציאה אחת מהן. התקרב-
תי אליה כדי לעזור לה ואז - לפתע - היא הרימה את ראשה כלפי ואמרה את משפטה
הראשון: "אבא, לך (מ) פה!"

נדמה היה לי שלא שמעתי היטב. אך היא חזרה על דבריה, כרגילה ובקיא: אבא,
לך, לך, קיטשה, קיטשה! ולמען לא אפקפק בכוונותיה הרימה את ידיה לעבר הדלת...
אתר ימיט מספר נרגעתי. הרי ככלות הכל היא דברה. ולא סתם מליט, אלא משפט
שלם. לפי כל כללי הדקדוק והתחביר: נושא, נושא, תיאור מקום, כיוון. והמשפט
שלה הגיוני בהחלט. הוא מבטא אומץ-לב, שאיפה לעצמאות, העזה, דרמטיות, וכי
מה עוד אפשר לדרוש ממנה?

אך מה עוד עתידה היא להגיד? האם בשטף דיבורה לא יימצא משהו הראוי לדפוס?
האם תפגר היא אתר כל הילדים?

והנה התברר לי, כי הדבר אינו קשה כל עיקר. צריך ללחוץ לה משהו/מחאים,
להוסיף לדבריה מלה טובה, לדלג על משפט והוי לפניך שפע של אמרות:

האמהות הצעירות

משיחות הרריהן -

-- כשהחלטת להצטרף לקיבוץ, האם חשבת על החינוך המשותף?

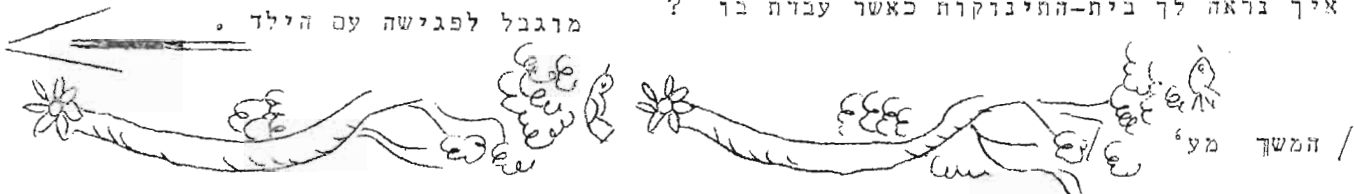
- ג ע מ י - א ז לא חשבתי הרבה על כך ובמידה שכן, נדמה היה לי שזה דועתי, לא יכולתי לתאר לעצמי איך יכולה אם לעזור את חינוקה לכל כך הרבה שעות מבלי לראותו - אין יכולות להספיק לה רק 3 שעות.

- האם לא הפריעה לך המחשבה, שאם צריכה לקבל את חינוך אחות מאשר גדלה את עצמן? - כשילדתי כבר הייתה לי דעה ברורה ומגובשת אחרת, כי פגישתי עם בית החינוקות היתה כמטפלת וזה כבר לא הפריע לי.

- איך נראה לך בית-החינוקות כאשר עבדת בו?

- ב י ג י - לפני שהצטרפתי לקיבוץ חשבתי על החינוך המשותף ובאופן חיאורטי יכולתי להסכים לזה, אבל מאד חששתי, שבאופן מעשי יהיו לי קשיים רבים. ראיתי שזה כבר שיכול להיות טוב מאד. יש ילדים שבשבילם זה נהדר ויש להיפך. גם כיום יש בחה"מ גורמים העשויים להיטיב לילד ויש כאלה המפריעים לו.

- לא הייתי כל כך סנטימנטלית לגבי ילד-ולא חשבתי על הגורם של מספר שעות מוגבל לפגישה עם הילד.

חג החנוכה עשה עליה רושם חזק. מדי ערב הייתה המטפלת מחלקת דברים טובים מחוץ סביבון קרטון גדול. אך ימי החג חלפו. השתדלתי להטות את דעתי: - בואי נשתק במשחק חדש.

- טוב, אחת תהיה הסביבון ותחלק לי מחנות!

.....

לקראת יום הולדתה באה לחדר עם זר פרחים ועשבים שונים.

- אני אוספת פרחים גדולים כדי שיהיה לי יום הולדת גדול.

.....

- שלום, גליה! למה את לא אומרת לי שלום?

- היום אין שלום, היום יש לי שבת!

.....

אמנם כן, גם בשבת זה כבר נרגעתי. אך מה בדבר עתידה? איך היא תלמד? מי יהיו מוריה? וכשתסיים את המוסד, לאיזה חיל תתגייס? ומי יהיה בעלה?

והילד שלה, היהיה בריא ושלם? הידע ללכת בזמן, או יפגר? היילמד לדבר?

ודבריו היהיו ראויים לדפוס?

אלה הם הדברים המדאיגים אותי כעת. והוא אשר אמרתי: פתחי - יום.

אף-פעם לא ראיתי את התינוך המשותף כמסירה
הילד לידים זרות. הרגשתי היטב שזה ה^{לא}בית
של הילד ושלי, כי בקיבוץ הבית הוא רק
החדר, ותשבתי שכך זה יהיה גם בשבילי -
במקרה הטוב. ובמקרה הרע - אם לא תהיה לי
הרגשת בית, אני אסכול ואז הילד
יסבול. החשש הכי גדול היה סמוך ללידה
כשבקרתי בבית-ההנזקות, הרגשתי שם זרה
ולא יכולתי לתאר את עצמי שם.

- הפגישה הראשונה עם התינוך המשותף בגיל
הרך, היתה ב"מגן" והפריכה את כל תששותי.
על אף ליקויים מקומיים, הבנתי, שהשיטה
טובה ורק הביצוע לקוי.

מה היתה הרגשתך הראשונה בבית-התינוקות

בשובך מביח-החולים?

- לאחר הלידה הרגשתי אתרח לגמרי - בטחון
שאני חוזרת למקום שיהיה לי את מי לשאול
כשראיתי את התינוק והרגשתי כמה הוא תלוי
בי, תשתי שלבד לא אדע לטפל בו ושמחתי
שיהיה לי מי שיעזור. קבלת-הפנים היתה
כל כך יפה. זו היתה תקופה קשה (מלחמה)
היו הרבה תששות אחרים ואף פעם לא קרה
שהתעוררתי בבהלה שמא קורה משהו לתינוק -
ואין מי שיטפל בו. תמיד היתה לי הרגשה
שהוא הבן שלי, אני הקובע לגביו והמטפל
מתחשבות בי.

- החגובה הראשונה - שהכית הוא טוב לאמהות-
מקבלות הרבה הדרכה וזה נותן להן בטחון.
והרבה בעיות קטנות ואפילו קטנוניות מאבדות
את מימדיהן, בעיות שהעסיקו יתר על המידה
והרבה רגש בוזבז (כגון: בגדי שבת לתינוק).

- איך זה היה במציאות?

- בהחלט הפריק לי חוסר האינטימיות. המון
אנשים מסתובבים, רועשים, שהן הפרעות ממשיכות
לתינוק, באכילה ובשינה. הצפיפות, הרעש
והחוסר האפשרות למשפחה להתרכז סביב לתינוקה
מבלי להפריע למישהו, פגם. (זה היה בבית
הישן).

- מה את מצפה מביח-התינוקות החדש?

- לא היה שט מקום מנוחה לאמהות -
בבית החדש נקודה זו תוקנה וזה חשוב.
הרגשתי פעמים רבות
צורך לשחק יוחר את
האב ושט קשה היה
לעשות זאת מבלי להפר
לאחרים. הרגשתי שגם
הט לא חופשיים.

- עכשיו התנאים
לאט הם נפלאים
וכן גם לתינוק
ולמשפחה. אפשר
גם להתבודד עם
הילד ועם האב.
אין זה מפריע.
חדר השינה היום
הוא רק חדר-
שינה של התינוק
חדר האמהות על-
אף שהוא קטן,

הילד
הראשון

בבית התינוקות
החדש

מוכיח את עצמו .

- האם את מעונינת , שהאב יטפל בחינוך ?

- אין מקום לשאלה כזאת . הדבר הוא אישי לכל זוג . זה היה נעים , בערך , החל מגיל חצי שנה של החינוך , כאשר הוא כבר "עושה" משהו ונענה לאב . אך לא תמיד אני מחייבת את הטיפול של האב - אם זה בא במקומה של האם (זה אמור, כמובן, לגבי התודעים הראשונים - וזה תלוי במשפחה). אם זה מתוך התחשבות ועזרה לאם - זה בסדר .

- האם יש חשיבות לקבוצת ההורים בבית-החינוכות ובכלל ?

- קבוצת ההורים היא מקריה , יכולה להוציא קבוצה הומוגנית - יחסים טובים וכד' יכול גם להוציא מצב הפוך . במקום זה אם תשופה מכל הבחינות - יחסיה לחינוך, לבעל וליתר בני המשפחה . דרושה התאפקות והבנה עדינה מכל אחד מבאי המקום . זו תקופה של הרגשות ראשוניות - לא תמיד נעימות וכל אחת יכולה לעזור לרעותה . בעדינות ובהתנהגות תרבותית לנסות להתגבר על החיכוך-כים . על המטפלת להדריך בכיוון זה .

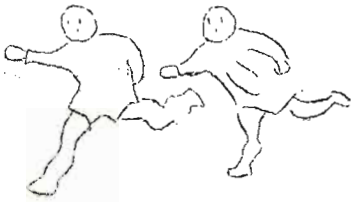
לפעמים יש צורך שהיא תכין

קבוצת הורים לפני פגישתם עם משפחה אחת . התנהגות שלילית - לא חברתית ובלתי מתחשבת , יכולה לפעול לעתים כ"בומרנג" . היחסים הנוצרים בתקופה זו בין הורים, בניהם , ובין ילדיהם בקבוצה , עשויים ללוות אותם , כל ימי חייהם בקיבוץ .

לא תמיד מוכרחים להוציא יחסים ידידותיים אך - בכל מקרה יש לשמור על יחסים תרבותיים .

- כאמור , הרגשתי לא פעם צורך לשחק את האב יותר .

החנאים בבית החינוכות החדש יביאו להגשמת הדבר יותר מאשר בבית הקודם .

- זה אחד הדברים הקובעים ביותר עבורי . ההתחשבות והרגשת החום תלויה ביחס ההורים ובשבילי הוא היה חיובי מאד . זה עזר בכלל לקליטה שלי - מצאתי דבר משותף עם עוד אנשים בקבוץ .

זוהי תקופה מאד רגישה וחשוב שיש אנשים הרואים את הקבוצה כקבוצה ולא רק איש, אי אח ילד , וכך לא הרגשתי כאילו אני מאבדת משהו , אלא להיפך - נשכרת מכך שיש לי יחס נוסף לעוד ילדים . בגלל התקופה הסוערת , אני מעריכה עוד יותר את השקט והשלווה שהיו מסביב , הרבה דברים היו מאד טבעיים , אנשים חשו מתי אפשר להחליט בן ומתי יש לשחק .

/ המשך בדרך י"ד /

מה בפי הסבתא

- איך זה להיות סבתא ?

- ש ר ה אטל- כמוכן , מאז מאושרים , ביחוד עם נכד ראשון .

- האם חושבת, איש לך תפקיד בתינוך הנכד?

- זה אושר גדול , אך איני חשה צורך למלא תפקיד מיוחד . אינו חובע ואיני נחבעת למלא תפקיד . אני סומכת בהחלט על המשפחה הפעילה ועל בית-התינוקות . מקוה שבמידה ויהיה למישחן צורך - יוכלו לסמוך על הראון ועל היכולה לסייע בעצה ובמעשה .

- האם לדעתך , השתנה היחס לתינוך ולאם מאז היית את אמא לתינוך ?

- הגישה השתנתה ומתקדמת חוץ כל שנות בית התינוקות - לדעתי השנויים הם בקו עליה והשלב של היום נראה לי כשלב הטוב ביותר מבחינת הגישה התיאורטית וכן התנאים הניחנים היום לאם ולילד . א ? נ ? מסתכלת "אחורה בזעם" , אך מסתכלת קדימה בחקורה שאפשר עוד לשכלל .

// המך בדף הבא //

המך אמהות /

- מ י ר ה - המטפלה בבית התינוקות דבר טוב , כי בהתחלה לא העזתי לטפל בתינוקי - רציתי שהיא תעשה זאת תחילה - דבר זה השרה בי בטחון .

- ד י נ ה . - לא חשבתי בכלל לעלובושא אמחננו , היו ויכוחים עם המחנכים , בזמנו , הרבה יבוי גראו לי פסולים . - אני שלמה עם התינוך המשותף - הקורס עזר מאד .

- מ י ר ה -

- מכריע מאד , שהרבה אנשים מסתובבים . בעיה זו נפתרה בבית החדש . חדר השינה הוא לשינה ולטיפול ובפרוזדורים יש מקום לפגישה עם האבות , מקום משחק ועוד .

וינה- מהדתי הביתה , מהר להתזיק אותו . כי טוב בבית ! ... כך אומרת - דינה .

נולד תינוק !

הילדים הגדולים כבר ראוהו !
תינוק חדש לגמרי ! מבית-התולים !
בן שלושה ימים !

החיצבו מסביב ומבין השמיכות , רק לרגע , ראינו את קצה הראש , באמת !

למחרת קרבו הילדים לקצה המטה , בזה-רוח הציצו מעבר לכילה : באמת !
תינוק ! עינים , אזנים , ידי קטנות
אף ונחיריים ודודנים ... פתאום פתח התינוק פה קטן ו... פיהק ? ראייתם ?
והנה העווה פרצוף והחטטט : "טטי" !
הפלא ופלא ! תינוק רזה .. קטן לגמרי אך שלם מאד ...

בשבת באצו כולנו . ההפלאנו מאד , תינוק כזה , עוד לא בן שבוע , רק שוכב וישן - ויש לו הכל ! יש לו אמא ואבא , שני סבים , שתי סבות , דודים ודודנים וקרובים ושכנים וסתם מכרים טובים ...

באמת , חשבנו , איזה מזל : לא טרח , לא עמל , רק עתה נולד , עוד כל כך קטן , ויש לו הכל ! יש לו הכל !

("רטיסטים" אסתר קל)

- א י ל נ ה שגיא - כנערה היה לי התינוך המשותף חדש לגמרי - זה לא ענין אותי . - כשהצטרפתי לקיבוץ ראיתי את התינוך הזה על הפלוסים והמינוסים שלו ולא היו לי רחיצות , להיפך - "מנקודת חצפית" של בית-חולים , כל דרך החיים , לא רק התינוך המשותף - גראה , ידיו , לבחורה בעיר כל יום נוסף בבית היא הקלה . אבל אצלנו מתכה קבלת פנים בהדרת .

למרות זאת יש מקום למחשבה - למשל , בקשר להליכה לבית"ח במשך ששת השבועות הראשונים של התינוק ?

- בתור אם בבית"ח - נעים , נוח ובייתי . הקשיים הם הצפיפות , שעדיין שלושה בחדר .

התרכב של הקבוצה תשוב מבחינת היחסים בין ההורים , דבר המקרין על יחס הילדים מאוחר יותר .

- ל י ל י - התרגשתי מאד . ההרגשה מעוררת . אני אוהבת

תינוקות והנה - עוד אחד במשפחה - אבל הפעם של "תינוקת" שלי יש כבר תינוק - זה קשה לעכל . וכבר ראיתי את עצמי בכיסא נדנדה , סורגת פוזמקאות ...

- בטח יש לי תפקיד - איזו שאלה ?

- א י ז ה ?

- איזה ? "ביבי-סיטר" ..

- כן, כן , להסתכל מרחוק , להרעיף תיוכים ולהגיד : "אין כמו הנכד שלי"!

- אבל בוצינות ?

- לא משהו ממשי .. רק שאהיה שם אם צריכים-עוד ..

- טוב שלאמהות הצעירות נותנים יותר זמן, אין לי הרגשה , שלאמהות של היום יש עודף של פנאי ..

- האם ניתן עכשיו לאמהות יותר זמן לטיפול בתינוק ?

- העובדה , שיש היום מספיק זמן לטפל בתינוק היא חיובית וחשוב , שלאם הצעירה אין הרגשה שהיא מוגבלת בזמן בטיפול בתינוקה . יש כל התנאים כדי שהיתסנים בין הילד והאם ייבנו בהתאם ליכולת שלה . יש מצב כמעט אופטימלי , שלושה האם והילד כל התנאים המסייעים .

- מה הרגשתך שבמתנות, שאת נותנת לנכד שלך משתמשים גם תינוקות אחרים ?

- בהחלט לא איכפה לי , שאמחה ממני או מבני המשפחה תהיינה מתנות "ניירות" . החוויה היא בשמחה הרגעים הנגרמת ע"י הנתינה והקבלה ולעתים יש גם חוויה נוספת , כשרואים את אותו זוג ברביות על רגלי ילד אחר . ככל שביית התינוקות מתעשר בפריטים יפים - גם לילד המסויים טוב יותר

/ אמהות /

- א י ל נ ה - מתפקידה של המטפלת להדליב את דיירי החדר בהתחשב עם אופי ההורים . יש אפשרות של חמרון - יש לתת על כך את הדעת .

- לדעתי לא צריך להגביל קבלת מתנות. אבל ההורים חייבים לנהוג לפי עקרונות הסביבה . הבעיה קיימת .

- ב ס י כ ר ם : הדברים שונים עם הגיל. בגיל זה אין בעיה של קבוצות שונות - להיפך נוצר קשר עם חברים , שלא היה לפני כן . יתכן שדוקא כאן המקום ליצירת קשר גם עם חברה מבוגרת יותר .

- האבות הצעירים ? הם גורם פעיל מאד בעקר בשבת בבקר ...

- ג ב י ת - חשוב שהאב יהיה יותר קרוב לתינוק וחבל שאין לו יותר זמן לזאת . בענין הטיפול - אפשר לסמוך עליו ..

- מ י ר ה - תפקידו של האב , בעקר לעזור ולהקל על האם אחצית הראשונה של חיי התינוק . יותר מאוחר הוא גם גורם לגבי התינוק .

- אני אוהבת לקבל בגדי תינוק כמתנה - וההסדר הקיים עכשיו הוא הטוב ביותר - כל אם שומרת בגד אחד פרטי והיחר לרשות בית-התינוקות .

- ג ב י ת - בכלל נעים לקבל מתנות , אך אין צורך במחסן . טוב שיש כמה דברים פרטיים לכל תינוק - גם לאלה שאינם מקבלים מתנות ...

- קבוצת ההורים מהווה חברה שלה משהו משותף . טוב להיות יחד . לכל אחד תינוק ויש שפה משותפת . אחת מבינה את השניה וטוב שגם למטפלת יש תינוק .

